

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců Mgr. Daniely Zemanové a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **A. S.**, zast. Mgr. Jindřichem Lechovským, advokátem se sídlem Sevastopolská 378/16, Praha 10, proti žalované: **Policie ČR, Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy**, odbor cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort, se sídlem Kaplanova 2055/4, Praha 4, proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 9. 2016, č. j. KRPA-376890-19/ČJ-2016-000022-ZAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 11. 2016, č. j. 4 A 77/2016 – 44,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 11. 2016, č. j. 4 A 77/2016 – 44, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Jindřichu Lechovskému, advokátu se sídlem Sevastopolská 378/16, Praha 10, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **8 228 Kč**. Tato částka mu bude vyplacena do **60 dnů** ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti shora uvedenému rozhodnutí žalované. Tímto rozhodnutím bylo podle § 124 odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění účinném pro

projednávanou věc (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), rozhodnuto o jeho zajištění. Doba zajištění byla stanovena na třicet dnů ode dne omezení osobní svobody.

[2] Ze správního spisu vyplývá, že stěžovatel požádal v Zařízení pro zajištění cizinců v Drahonicích dne 16. 9. 2016 o udělení mezinárodní ochrany. Jeho zajištění bylo proto dne 20. 9. 2016 ukončeno podle § 127 odst. 1 písm. f) zákona o pobytu cizinců.

[3] Předmětem sporu v řízení před Nejvyšším správním soudem je otázka porušení práva na tlumočníka. Stěžovatel připouští, že v protokolu o výsledku účastníka správního řízení ze dne 14. 9. 2016 je uvedeno, že tlumočníka do jazyka moldavského nepotřebuje a rozumí česky slovem i písmem, ve skutečnosti však česky pouze rozumí, a to na velmi omezené úrovni. Není schopen v tomto jazyce rozumět jakýmkoli právním poučením nebo pojmem. Domnívá se, že nemělo být přihlédnuto k zaprotokolovanému tvrzení, že český jazyk ovládá dostatečně.

[4] Městský soud této námitce nepřisvědčil. Podle čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv svobod má ten, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, právo na tlumočníka.

[5] Z obsahu správního spisu bylo soudem zjištěno, že stěžovatel v průběhu řízení před správním orgánem neprohlásil, že jazyk neovládá. V protokolu o jeho výsledku v řízení zahájeném ve věci správního vyhoštění je uvedeno, že stěžovatel tlumočníka nežádá, že rozumí jazyku, v němž se vede řízení jak slovem, tak i písmem. To je uvedeno i poté, co byl stěžovatel v zahájeném řízení poučen a je to uvedeno i jako jeho odpověď na dotaz správního orgánu, zda žádá v rámci řízení přítomnost tlumočníka a zda případně rozumí ruskému jazyku. Na to stěžovatel uvedl, že tlumočníka nežádá a česky rozumí.

[6] Za této situace soud považoval tvrzení stěžovatele za účelové. Pokud měl stěžovatel skutečně problém porozumět řízení, mohl i v průběhu tohoto řízení požádat o tlumočníka. Ze správního spisu vyplývá, že k tomuto kroku nepřistoupil. Je také zřejmé, že odpovídal přiléhavě na jednotlivé otázky, které mu byly kladeny.

II. Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalované

[7] Stěžovatel podal kasační stížnost dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., z důvodů vad řízení způsobených žalovanou, neboť dostatečně nezjistila skutkový stav, který vykazuje rozpory.

[8] Trvá na tom, že českému jazyku rozumí ve velmi omezené míře. Je schopen se porozumět pouze v jazyce ruském, případně rumunském (moldavském). Tato skutečnost musela být pracovníkům žalované při sepisování protokolu zcela zřejmá. To ostatně naznačuje i nemalá část jeho výpovědí.

[9] Neznalost češtiny vyšla prokazatelně najevo bezprostředně po umístění stěžovatele do zařízení pro zajištění cizinců. Není žádný rozumný důvod domnívat se, že se jeho jazykové znalosti snížily až v zařízení pro zajištění cizinců.

[10] Bez ohledu na prohlášení stěžovatele, bylo povinností žalované opatřit tlumočníka, a to z jazyka, který skutečně ovládá. Svá tvrzení stěžovatel soudu doložil potvrzením o vlastní jazykové nekompetenci, vystaveným pracovníci zařízení pro zajištění cizinců. Soud

pokračování

se žádným způsobem nevypořádal s žalobními tvrzeními a dokladem, že stěžovatel český jazyk neovládá na úrovni, která by mu umožnila porozumět poučením správních orgánů. Nesprávně vyšel pouze ze správního spisu a vystačil si jen se zaprotokolovanými tvrzeními.

[11] Formulace „prohlásí“ uvedená v čl. 37 odst. 4 Listiny nezavazuje správní orgány povinnosti zabezpečit cizinci tlumočení v jazyce, kterému rozumí. Účelem této formulace je naopak zabránit veřejné moci činit si bez dalšího úsudek o tom, zda konkrétní člověk tlumočnicka potřebuje, či nepotřebuje.

[12] Stěžovatel navíc nebyl o následcích svého prohlášení žádným způsobem poučen v jazyce, kterému rozumí. Pouze za situace, kdy by byl správně poučen, by snad bylo možné využít maximy *vigilantibus iura scripta sunt*. Stěžovatel na území České republiky nepobýval dlouho, pochází z odlišného jazykového prostředí, kde neměl šanci přijít s českým jazykem do styku.

[13] V důsledku nesprávného postupu správních orgánů nemohl uvést konkrétní údaje proti svému zajištění a žalovaná se proto jimi nemusela zabývat. Stěžovatel tak fakticky nemohl využít beneficie zvláštních opatření zakotvených v § 123b a § 123c zákona o pobytu cizinců.

[14] Je zcela nepřijatelné, aby soud vycházel pouze z obsahu správního spisu a nezabýval se důkazy, které ve správním spise obsaženy nebyly a ani obsaženy být nemohly.

[15] Postupem správního orgánu došlo také k porušení § 126 písm. b) zákona o pobytu cizinců, podle něž je policie povinna neprodleně po zajištění poučit zajištěného cizince v jazyce, ve kterém je cizinec schopen se dorozumět, o možnosti podat policii žádost o propuštění ze zařízení a možnosti soudního přezkumu zákonnosti zajištění a rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění. Stěžovatel byl schopen žalobu proti napadenému rozhodnutí podat až po poučení, kterého se mu dostalo v zařízení pro zajištění cizinců v ruském jazyce.

[16] Navrhuje zrušit, jak rozsudek městského soudu, tak rozhodnutí žalované a věc vrátit správnímu orgánu k dalšímu řízení.

[17] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[18] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatel je zastoupen advokátem. Poté přistoupil k přezkumu rozsudku městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, že netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[19] Úvodem soud konstatuje, že nepřehlédl, že stěžovatel byl v důsledku žádosti o mezinárodní ochranu ze Zařízení pro zajištění cizinců v Drahonicích dne 20. 9. 2016

propuštěn. V souladu s § 75 s. ř. s. však soud při přezkumu rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

[20] Zásadní pro posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí je zjištění, zda stěžovatel rozuměl českému jazyku, který není jeho mateřským jazykem natolik, aby byl schopen adekvátně reagovat na poučení a otázky správního orgánu při výsledku účastníka správního řízení.

[21] Protokol o výsledku účastníka správního řízení ze dne 14. 9. 2016 obsahuje standardní předtištěné poučení o právech a povinnostech správního orgánu a účastníka řízení, vyplývající z celé řady ustanovení zákona o pobytu cizinců a správního řádu. Současně je zde uvedeno, že stěžovatel poučení v plné míře porozuměl, tlumočnicka nežadá, neboť rozumí českému jazyku jak psanému, tak mluvenému.

[22] Na výslovnou otázku, zda stěžovatel v rámci řízení žádá přítomnost tlumočnicka a zda případně rozumí ruskému jazyku, je zaprotokolována odpověď: „*Tlumočnicka nežádám. Český rozumím.*“ K otázce, zda případně rozumí jazyku ruskému, žádná odpověď zaprotokolována není.

[23] V souladu s ustálenou judikaturou platí, že ten, kdo neprohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, a tato skutečnost nevyplývá ani z obsahu správního spisu, není nepřítomností tlumočnicka porušeno právo účastníka řízení na tlumočnicka podle čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 1. 2004, č. j. 6 A 17/2000 – 54, č. 341/2004 Sb. NSS).

[24] V nyní projednávané věci stěžovatel dle protokolu o výsledku účastníka skutečně ve správním řízení neprohlásil, že neovládá český jazyk, v němž se vedlo jednání, ba naopak uvedl, že česky rozumí a nežadá tlumočnicka. Proti tvrzením zachyceným v protokolu však stojí zcela protichůdná žalobní tvrzení a zejména důkaz, kterým stěžovatel ve smyslu § 71 odst. 1 písm. e) s. ř. s. svá žalobní tvrzení prokazoval.

[25] V žalobě stěžovatel mimo jiné uvedl, že žádá o ustanovení zástupce a tlumočnicka pro řízení o žalobě, protože špatně mluví česky a nezná české zákony. Toto tvrzení je podporováno i v doplnění žaloby soudem ustanoveným zástupcem a zejména přiloženým potvrzením ze dne 13. 10. 2016, podepsaným sociální pracovnící Zařízení pro zajištění cizinců Drahonice, Mgr. K.

[26] Z obsahu tohoto potvrzení je jednoznačné, že stěžovatel češtinu ovládá na slabé úrovni, která postačuje k orientaci v základních sociálních situacích, na druhou stranu nepostačuje k tomu, aby stěžovatel byl schopen rozumět jakýmkoliv právním poučením nebo rozhodnutím, což je také důvod, proč mu bývá při konzultacích s organizacemi působícími v zařízení tlumočeno jinou osobou. Stěžovatel je schopen komunikovat v rumunštině nebo ruštině, plnohodnotné komunikace v českém jazyce schopen není.

[27] Ze spisu je dále zřejmé, že otázka, zda rozumí českému jazyku, případně jazyku ruskému, tj. otázka pro další průběh řízení zásadní, byla stěžovateli položena nikoli v jeho mateřském jazyce, či alespoň v jazyce ruském, ale česky.

pokračování

[28] Městský soud označil tvrzení stěžovatele za účelové, aniž by se však jakýmkoliv způsobem vypořádal s jím předloženým důkazem. Při posuzování sporné otázky se nesprávně omezil pouze na zjištění vyplývající ze správního spisu. K stěžovatelem navrhovanému důkazu se vůbec nevyjádřil; ani v rekapitulační části rozhodnutí neuvedl, že stěžovatel návrh důkazního prostředku uplatnil. Povinností městského soudu však bylo vyjádřit se k navrhovaným důkazům ve vydaném rozsudku: buďto důkazy provést při ústním jednání (§ 77 s. ř. s.) a v konečném rozhodnutí je zhodnotit, nebo v odůvodnění rozhodnutí vysvětlit, proč soud navrhované důkazní prostředky neprovedl.

[29] Soud při svém rozhodování nesmí být omezen ve skutkových otázkách jen tím, co našel správní orgán, a to ani co do rozsahu provedených důkazů, ani jejich obsahu a hodnocení. Soud je povinen hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění učiněných správním orgánem zcela samostatně a nezávisle, a zjistí-li skutkové či (procesně) právní nedostatky, může uložit správnímu orgánu jejich odstranění, nahrazení či doplnění, nebo tak může učinit sám. Tato činnost soudu je nezbytným předpokladem pro bezvadný právní přezkum napadeného rozhodnutí, neboť jen správně a úplně zjištěný skutkový stav v řízení bez procesních vad může být podkladem pro právní posouzení věci (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006 – 99, č. 1275/2007 Sb. NSS). Existují-li v projevech stěžovatele rozpory, je jejich vysvětlení, resp. odstranění, nezbytnou podmínkou toho, aby mohlo být v takové věci vydáno rozhodnutí. Soud má pak povinnost nařídit jednání nezbytné pro zjištění všech rozhodných skutkových okolností daného případu, aby mohl učinit správný skutkový závěr, kterým by možné rozpory v projevech navrhovatele vysvětlil.

[30] Na druhou stranu nemá soud pochopitelně povinnost provést jakýkoliv důkaz, který mu účastníci navrhnou. Pokud by účastník navrhoval důkaz, jenž nemá s danou věcí zjevně žádnou souvislost, případně pokud by nebyl schopný ani k výzvě soudu uvést, co konkrétně má jím navrhovaný důkaz ve vztahu k danému případu dokázat, pak by soud nemusel takový důkaz provádět. Je však vždy povinen zdůvodnit, proč nepovažuje za nutné navrhovaný důkaz provést.

[31] Městský soud se k navrženému důkazu v napadeném rozsudku žádným způsobem nevyjádřil, čímž porušil právo stěžovatele na spravedlivý proces a zatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Je tak založen kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

IV. Závěr a náklady řízení

[32] Na základě výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V souladu s § 110 odst. 4 s. ř. s. je krajský soud vázán právním názorem uvedeným v tomto rozhodnutí.

[33] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí, jak je stanoveno v § 110 odst. 3 s. ř. s.

[34] Byť Nejvyšší správní soud rozhodnutí městského soudu ruší a věc mu vrací k dalšímu řízení, je povinen zároveň rozhodnout o odměně a úhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce stěžovatele, které dle § 35 odst. 8 s. ř. s. hradí stát. Odměna a

hotové výdaje ustanoveného zástupce sice patří mezi náklady řízení ve smyslu § 57 s. ř. s., nejde však o náhradu nákladů řízení mezi jeho účastníky ve smyslu § 60 s. ř. s., o níž má dle § 110 odst. 3 s. ř. s. v případě náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti po zrušení napadeného rozhodnutí městského soudu rozhodovat v dalším řízení městský soud.

[35] Ustanovený zástupce zastupoval stěžovatele již v řízení před městským soudem, který mu mj. přiznal odměnu- úkon právní služby převzetí a přípravu věci [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. V řízení před Nejvyšším správním soudem ustanovený zástupce provedl dva úkony právní služby, a to doplnění kasační stížnosti, jakožto písemného podání nebo návrhu ve věci samé, a další poradu s klientem ve věci přesahující jednu hodinu [§ 11 odst. 1 písm. d) a c) advokátního tarifu]. Za tyto úkony náleží odměna ve výši 3 100 Kč (§ 7 bod 5. advokátního tarifu) zvýšená o náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Zástupce stěžovatele doložil osvědčení o registraci k dani z přidané hodnoty (dále jen „DPH“). K nákladům řízení se tedy přičítá DPH ve výši 1 428 Kč. Celková částka odměny činí 8 228 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. března 2017

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu